אספרה שמך לאחי

י"ח כסלו תשפ"ז

פנינים בפרשת השבוע

וישלח

כִּבּוּד אֵם

יַעֲקֹב אָבִינוּ חוֹזֵר לְאָבִיו יִצְחָק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עִם מִשְׁפַּחְתּוֹ וְכָל רְכוּשׁוֹ, כְּיָדוּעַ שֶׁיָּצָא מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל פִּי צִוּוּי אָבִיו וְאִמּוֹ, הוּא בָּרַח מִפְּנֵי עֵשָׂו אָחִיו, וְאִמּוֹ רִבְקָה הִזְהִירָה אוֹתוֹ וְאָמְרָה לוֹ; בְּנִי שְׁמַע בְּקוֹלִי וְקוּם בְּרַח לְךָ אֶל לָבָן אָחִי לְחָרָן, וְתִתְעַכֵּב שָׁם עַד אֲשֶׁר יָנוּחַ מְכַּעֲסוֹ, וְיִשְׁכַּח מָה שֶׁעָשִׂיתָ לוֹ, וְאָז אֶשְׁלַח שָׁלִיחַ לְהַגִּיד לְךָ שֶׁתַּחֲזֹר לְכָאן,[1] אֲבָל אַתָּה לֹא תַּחֲזֹר בְּשׁוּם אֹפֶן מֵעַצְמְךָ. וְאָכֵן כָּעֵת שָׁלְחָה רִבְקָה אֶל יַעֲקֹב אֶת דְּבוֹרָה הַמְיֻנֶּקֶת,[2] לְפַדַּן אֲרָם, לוֹמַר לְיַעֲקֹב לָצֵאת מִשָּׁם וְלַחֲזֹר לְאָבִיו.

כְּשֶׁקִּבֵּל יַעֲקֹב אֶת דִּבְרֵי הַשְּׁלִיחוּת שֶׁאִמּוֹ שָׁלְחָה לְהַגִּיד לוֹ, הֵבִין בְּלִבּוֹ, שֶׁלֹּא רַק מֵחֲמַת גַּעְגּוּעֶיהָ אֵלָיו צִוְּתָה לוֹ אִמּוֹ לַחֲזֹר, שֶׁהֲרֵי נִשְׁקֶפֶת בָּזֶה סַכָּנָה לְחַיָּיו, אֶלָּא כַּנִּרְאֶה[3] שֶׁאִמּוֹ סְבוּרָה שֶׁכְּבָר עָבְרָה הַסַּכָּנָה, כַּנִּרְאֶה שֶׁשָּׁמְעָה מֵאָחִיו עֵשָׂו, אוֹ הֵבִינָה מִדְּבָרָיו שֶׁכְּבָר עָשָׂה שָׁלוֹם, וּכְבָר לֹא כּוֹעֵס עָלָיו, וְלָכֵן קוֹרֵאת לוֹ לַחֲזֹר, אֲבָל יַעֲקֹב לֹא הָיָה כָּךְ רָגוּעַ, כִּי הֲרֵי רָאָה בַּחֲלוֹם הַסֻּלָּם, אֵיךְ שֶׁהַשָּׂר שֶׁל עֵשָׂו עוֹלֶה וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ וּשְׁלִיטָה רַבָּה עַל יִשְׂרָאֵל, וּבְוַדַּאי שֶׁיֵּשׁ לְהִתְנַהֵג בִּזְהִירוּת בְּמַצַּב סַכָּנָה, וְאַף שֶׁרִבְקָה אִמּוֹ, שָׁמְעָה מִמֶּנּוּ שֶׁעָשָׂה שָׁלוֹם, מִי יוֹדֵעַ אוּלַי עָלָיו נֶאֱמַר; [4]דִּבְרֵי שָׁלוֹם עִם רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם. וְהִנֵּה, בְּאוֹתוֹ זְמַן אָמַר ה' לְיַעֲקֹב; שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ, וְכֵיוָן שֶׁקִּבֵּל צִוּוּי מֵה' כְּבָר לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם סָפֵק שֶׁזֶּה הַדָּבָר שֶׁמְּטָל עָלָיו כָּעֵת לַעֲשׂוֹת, לַחֲזֹר לְבֵית אָבִיו, אֲבָל זֶה לֹא פּוֹטֵר אוֹתוֹ מִמִּצְוַת וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאוֹד לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם, וְכֵיוָן שֶׁעַדַיִן זֶה לֹא בָּרוּר שֶׁעֵשָׂו נָח מִכַּעֲסוֹ, יִתָּכֵן שֶׁעָלָיו מֻטָּל לִדְאוֹג וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע שֶׁעֵשָׂו לֹא יַזִּיקֶנּוּ.

מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי כֶּלֶב[5]

מִצַּד אֶחָד הָיָה יָכוֹל יַעֲקֹב לַחֲשֹׁב, מָה לִי לַחֲשֹׁשׁ כָּל כָּךְ וְלִשְׁלֹחַ שְׁלִיחִים לְעֵשָׂו, הֲרֵי כָּעֵת הוּא לֹא נִמְצָא בָּאָרֶץ, הוּא יוֹשֵׁב לוֹ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם, לָמָּה לְהַצִּית אֶת הָאֵשׁ, כָּעֵת הוּא יוֹשֵׁב לוֹ בְּשֶׁקֶט, הוּא לֹא רוֹדֵף אַחֲרַי, לָמָּה לִי [6]לְהַחֲזִיק בְּאָזְנֵי הַכֶּלֶב הַיָּשֵׁן וּלְעוֹרְרוֹ עָלַי, אַדְרַבָּה שֶׁיִּמְשִׁיךְ לִישׁוֹן, אֲבָל מִצַּד שֵׁנִי חָשַׁב יַעֲקֹב, כָּעֵת הַזְּמַן לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם עִם עֵשָׂו, וְאִם לֹא עַכְשָׁו אֵימָתַי? כִּי כָּל זְמַן [7]שֶׁיִּצְחָק אָבִי חַי וְקַיָּם, אֵין לִי לְפַחֵד כָּל כָּךְ מֵעֵשָׂו שֶׁיַּהַרְגֵנִי, כֵּיוָן שֶׁעֵשָׂו נִזְהָר מְאוֹד לֹא לְצַעֵר אֶת אַבָּא, אֲבָל מִי יוֹדֵעַ מָה יִהְיֶה אַחֲרֵי כֵן, וּכְמוֹ שֶׁעֵשָׂו בֶּאֱמֶת אָמַר; יִקְרְבוּ יְמֵי אֵבֶל אָבִי, וְאַהַרְגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי, לָכֵן כְּדַאי לִי לְהִתְפַּיֵּס עִם עֵשָׂו כָּעֵת, כְּשֶׁעֲדַיִן אָבִי חַי.



וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים

מָה עָשָׂה יַעֲקֹב? שָׁלַח שְׁלִיחִים, מַלְאָכִים, לְדַבֵּר עִם עֵשָׂו וְלִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹמוֹ וּלְדַבֵּר דִּבְרֵי פִּיּוּס, וּמִצַּד שֵׁנִי גַּם לְהַפְחִידוֹ שֶׁלֹּא יִרְצֶה לְהִלָּחֵם עִמּוֹ, וְהִנֵּה בַּזְּמַן הַהוּא הָיָה חָמִיו שֶׁל יַעֲקֹב וְגַם הָיָה דּוֹדוֹ אֲחִי אִמּוֹ, הֲלֹא הוּא לָבָן הָאֲרַמִּי, מְאוֹד מְפֻרְסָם, שְׁמוֹ הָלַךְ לְפָנָיו בָּעוֹלָם, כֻּלָּם יְדָעוּ שֶׁאֵין שׁוּם בֶּן אָדָם יָכוֹל לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא הָיָה מְכַשֵּׁף וְקוֹסֵם, וְהוּא הָיָה אָבִיו שֶׁל בְּעוֹר, וְסָבוֹ שֶׁל בִּלְעָם הַקּוֹסֵם, וְכָל מָה שֶׁבִּלְעָם הָרָשָׁע יָדַע בְּכֹחַ הַכִּשּׁוּף הָיָה מִסָּבוֹ הַלָּבָן, לָבָן הָיָה מְכַשֵּׁף וְקוֹסֵם הֲכִי גָּדוֹל מִכֻּלָּם, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ מְפַחֲדִים מִלָּבָן וּמִכְּשָׁפָיו וְהוּא רָצָה לְאַבֵּד אֶת יַעֲקֹב הַרְבֵּה פְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב; [8]אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי, וְעִם כָּל זֶה לֹא הִצְלִיחַ לְהָרַע לְיַעֲקֹב, וְזֶה אָמַר יַעֲקֹב לַשְּׁלִיחִים, כָּךְ תֹּאמְרוּ לְעֵשָׂו, עִם לָבָן גַּרְתִּי, וְלֹא הִצְלִיחַ לְהָרַע לִי, וְאִם תַּחְשֹׁב שֶׁזְּמַן מוּעָט הָיִיתִי אֶצְלוֹ, חֹדֶשׁ אוֹ שָׁנָה, לֹא וְלֹא, אֶלָּא עֶשְׂרִים שָׁנָה הָיִיתִי אֶצְלוֹ, וְאִם תַּחְשֹׁב שֶׁיָּצָאתִי בְּיָדַיִם רֵיקוֹת, לֹא, אֶלָּא יֵשׁ לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה, וְשָׁלַחְתִּי לְהוֹדִיעֲךָ לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ.

מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים

עֵשָׂו הָרָשָׁע יָשַׁב לוֹ בְּאַרְצוֹ בֶּאֱדוֹם, וְהִנֵּה מַגִּיעִים אֵלָיו שְׁלִיחִים, עַדַיִן לֹא הַמַּלְאָכִים אֶלָּא מַמָּשׁ גַּלָּחִים, וּמִי שָׁלַח לוֹ הַשְּׁלִיחוּת? [9]כַּאֲשֶׁר שָׁב לָבָן אֶל אַרְצוֹ מִהֵר לִשְׁלֹחַ אֶת בְּנוֹ

1. אור החיים כ"ז מד
2. רש"י על לה ח
3. ספר הגור לר' נפתלי הירץ טריוויש
4. תהילים כ"ח
5. משלי כ"ו
6. רבה ע"ה ג
7. זוהר ח"א קס"ו
8. דברים פרק כו
9. ספר הישר ויצא

בְּעוֹר עִם עוֹד אֲנָשִׁים לָרוּץ וּלְהוֹדִיעַ לְעֵשָׂו, שֶׁיַּעֲקֹב בָּרַח מִפָּנָיו וּלְהַסִּיתוֹ לַהֲרֹג אֶת יַעֲקֹב, לָבָן לֹא הָיָה בִּיכָלְתּוֹ לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּעַצְמוֹ כִּי נִשְׁבַּע לְיַעֲקֹב שֶׁלֹּא יַעֲבֹר אֶת הַגַּל לָבָן דָּאַג שֶׁמִּישֶׁהוּ אַחֵר יַעֲשֶׂה אֶת הָעֲבוֹדָה בִּשְׁבִילוֹ, הֲרֵי עַל זֶה לֹא נִשְׁבַּע, וּבְכָל הֲרֵי אֵין שָׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵרָה, וּבְכֵן מִהֲרוּ הַשְּׁלוּחִים אֶל עֵשָׂו וְאָמְרוּ לוֹ; כֹּה אָמַר אָחִיךָ וּקְרוֹבְךָ; הֲשָׁמַעְתָּ מָה שֶּׁעָשָׂה לִי יַעֲקֹב אָחִיךָ, בַּתְּחִלָּה בָּא אֵלַי עָרוּם וְרֵיק יָצָאתִי לִקְרָאתוֹ הִכְנַסְתִּי אוֹתוֹ לְבֵיתִי בְּכָבוֹד, נָתַתִּי לוֹ אֶת שְׁתֵּי בְּנוֹתַי לְנָשִׁים וְעוֹד שְׁתֵּי בָּנוֹת לִשְׁפָחוֹת, הָאֱלוֹקִים בֵּרַךְ אוֹתוֹ בִּזְכוּתִי, וַיְהִי לוֹ בָּנִים וּבָנוֹת וּשְׁפָחוֹת, וְצֹאן וּבָקָר וּגְמַלִּים וַחֲמוֹרִים הָיוּ לוֹ מִפָּנַי הַרְבֵּה מְאֹד, גַּם כֶּסֶף וְזָהָב הַרְבֵּה, וְהִנֵּה כְּשֶׁרָאָה אֶת עָצְמוֹ חָזָק וְעָצוּם, עָזַב אוֹתִי כְּשֶׁהָלַכְתִּי לִגְזֹז צֹאנִי קָם וּבָרַח בַּסֵּתֶר, לָקַח אֶת נָשָׁיו וּבָנָיו עַל הַגְּמַלִּים, וְהוֹלֵךְ כָּעֵת עִם כָּל מִקְנֵהוּ וּרְכוּשׁוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּאַרְצִי, אֵל יִצְחָק אָבִיו, וְלֹא נָתַן לִי אֲפִלּוּ לְנַשֵּׁק לְבָנַי וְלִבְנוֹתַי, לָקַח אוֹתָם כִּשְׁבוּיוֹת חֶרֶב, וְגַם גָּנַב אֶת אֱלֹהַי וּבָרַח, אֲנִי עָזַבְתִּי אוֹתוֹ עִם כָּל רְכוּשׁוֹ בְּנַחַל יַבֹּק, כָּעֵת אִם רְצוֹנְךָ לָלֶכֶת אֵלָיו, לֵךְ וְתִמְצָא אוֹתוֹ וְתַעֲשֶׂה לוֹ כִּרְצוֹנְךָ.

בָּאוּ שְׁלוּחֵי לָבָן לְעֵשָׂו וּמָסְרוּ לוֹ אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כְּשֶׁשָּׁמַע עֵשָׂו אֶת כָּל דִּבְרֵיהֶם חָרָה אַפּוֹ מְאוֹד עַל יַעֲקֹב וְנִזְכַּר בְּשִׂנְאָתוֹ, וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בּוֹ, מֵהֵר עֵשָׂו וְלָקַח אֶת בָּנָיו וְאֶת עֲבָדָיו שִׁשִּׁים אִישׁ, וְעוֹד לָקַח מִבְּנֵי שֵׂעִיר הַחֹרִי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים אִישׁ, כָּל הַמַּחֲנֶה הַזֹּאת אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב, וְהָלַךְ לִקְרַאת יַעֲקֹב לְהַכּוֹת אוֹתוֹ.

• מַלְאָכִים מַמָּשׁ •

בָּעֵת הַגִּיעוֹ [10]הַמַּלְאָכִים שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב, הִתְחַלְּקוּ לְכַמָּה קְבוּצוֹת פָּגְעָה בּוֹ קְבוּצָה רִאשׁוֹנָה נָפְלוּ עָלָיו הִכּוּהוּ וְשָׁבְרוּ לוֹ אֶת הָעֲצָמוֹת, אָמַר לָהֶם עֵשָׂו; תַּעַזְבוּ אוֹתִי אֲנִי בֶּן בְּנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם! הוֹסִיפוּ לְהַכּוֹתוֹ. אָמַר לָהֶם; הַנִּיחוּנִי, שֶׁאֲנִי בְּנוֹ שֶׁל יִצְחָק שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ! הוֹסִיפוּ לְהַכּוֹתוֹ. אָמַר לָהֶם; הֲנִיחוּנִי, אֲנִי אָחִיו שֶׁל יַעֲקֹב, הִתְחִיל לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן, וְאָמַר; יַעֲקֹב אָחִי בָּא לְהָפֵגֵשׁ אִתִּי אַחֲרֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וַאֲנִי רוֹצֶה לִרְאוֹתוֹ! כֵּיוָן שֶׁהִזְכִּיר לָהֶם יַעֲקֹב, הִנִּיחוּהוּ, וְאָמְרוּ לוֹ; אַתָּה הוּא אָחִיו שֶׁל יַעֲקֹב אוֹהֲבֵנוּ, אִם כָּךְ אָנוּ מַנִּיחִים אוֹתְךָ לְכְבוֹדוֹ וּלְאַהֲבָתוֹ, מִסֹּר לוֹ בִּשְׂמֵנוּ דְּרִישַׁת שָׁלוֹם. כְּשֶׁנִּפְרְדוּ קְבוּצָה הָרִאשׁוֹנָה מִמַּחֲנֵה עֵשָׂו, פָּגְשׁוּ בּוֹ הַקְּבוּצָה הַשְּׁנִיָּה, וְעָשׂוּ לוֹ כְּמוֹ שֶׁעָשְׂתָה הַקְּבוּצָה הָרִאשׁוֹנָה, וְשׁוּב פַּעַם הָרָשָׁע מְנַסֶּה אוּלַי יִהְיֶה בִּיכָלְתּוֹ לְהִנָּצֵל בִּזְכוּת הַסַּבָּא אַבְרָהָם, וְאוּלַי בְּכָל זֹאת בִּזְכוּת הָאַבָּא יִצְחָק, וּבְלִית בְּרֵרָה מָכְרָח לְהַרְכִּין רֹאשׁ וּלְהַזְכִּיר אֶת קִרְבָתוֹ לְיַעֲקֹב, וְכֵן הַקְּבוּצָה הַשְּׁלִישִׁית וְכֵן הָרְבִיעִית.

• בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו •

הַמַּלְאָכִים חָזְרוּ אֶל יַעֲקֹב כְּהֶרֶף עַיִן, אֵצֶל מַלְאָכִים לֹא לוֹקֵחַ זְמַן הַהֲלִיכָה הָלוֹךְ וְחָזוֹר, וְאָמְרוּ לוֹ לְיַעֲקֹב; בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ, וְאַל תַּחֲשֹׁב שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה, אֶלָּא הוּא עֲדַיִן עֹשֶׂה הָרָשָׁע וַעֲדַיִן שׂוֹנֵא אוֹתְךָ, וְגַם הוֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ, וְאַל תַּחֲשֹׁב שֶׁהוּא בָּא לְבַד, אֶלָּא אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ, [11]וְכֻלָּם גִּבּוֹרִים כְּמוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַלָּחֵם נֶגֶד אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ, כָּךְ כָּל אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לְהַלָּחֵם עַל אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ. הַזָּהֵר הַקָּדוֹשׁ מַקְשֶׁה לָמָּה [12]הִפְחִידוּהוּ וְאָמְרוּ לוֹ כָּל זֶה? וּמְתָרֵץ; בִּשְׁבִיל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה תָּמִיד שֶׁהַצַּדִּיקִים יִתְפַּלְּלוּ אֲלֵיהוּ, שֶׁהֲרֵי אוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ הַמְּמֻנֶּה עַל תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל לוֹקֵחַ כָּל הַתְּפִלּוֹת וְעוֹשֶׂה מֵהֶן עֲטָרָה לְחֵי הָעוֹלָמִים, וּבִפְרָט תְּפִלּוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בָּהּ, וְנַעֲשׂוֹת עֲטָרָה שֶׁיִּתְעַטֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת, וְאִם תִּשְׁאַל לָמָּה הִתְיָרֵא יַעֲקֹב הֲרֵי מַחֲנוֹת הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים הָיוּ עִמּוֹ, אֶלָּא הַצַּדִּיקִים אֵינָם סוֹמְכִים עַל זְכוּתָם, רַק פּוֹנִים בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת אֶל ה'.

• וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ •

יַעֲקֹב אָבִינוּ פָּחַד מְאוֹד; [13]מִי יוֹדֵעַ, אוּלַי יֵשׁ לְעֵשָׂו זְכוּת שֶׁל כִּבּוּד אָב וְאֵם, שֶׁכִּבֵּד אֶת הוֹרָיו כָּל הַשָּׁנִים הָאֵלּוּ, וְאוּלַי יֵשׁ לוֹ זְכוּת שֶׁל יִשּׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה גָּר בָּהּ הַרְבֵּה שָׁנִים, וְהָאֻמָּת שֶׁגַּם לֹא רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל עֵשָׂו, הָיָה צַר לוֹ לְנַצֵּחַ אֶת עֵשָׂו וּלְהָרְגוֹ, [14]נָכוֹן שֶׁהַדִּין הוּא, הַבָּא לְהָרְגְךָ הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ, אֲבָל הֲרֵי מֵעֵשָׂו הָרָשָׁע צָרִיךְ לָצֵאת כַּמָּה וְכַמָּה גֵּרִים, שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן, וְגַם ר' מֵאִיר הַמְּכֻנֶּה בְּשֵׁם "אֲחֵרִים" [כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רָשִׁ"י וַיֵּצֶר לוֹ אִם יַהֲרֹג הוּא אֶת אֲחֵרִים].

• טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב •

יַעֲקֹב הֵכִין עַצְמוֹ לִשְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים, לְדוֹרוֹן לִתְפִלָּה וּלְמִלְחָמָה, אֶלָּא שֶׁיַּעֲקֹב הִתְנַהֵג בְּחָכְמָה, [15]טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב עָדִיף לִנְצֹחַ עַל יְדֵי חָכְמָה, מֵאֲשֶׁר בְּמִלְחָמָה, לָכֵן הִלְבִּישׁ אֶת בָּנָיו כְּלֵי זַיִן מִבִּפְנִים וּבְגָדִים לְבָנִים מִבַּחוּץ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה שֶׁבָּא לִלְחֹם שֶׁזֶּה רַק יָצִית אֶת הָאֵשׁ עוֹד יוֹתֵר, אֶלָּא הָפוּךְ, בָּא עִם בִּגְדֵי לָבָן שֶׁזֶּה סִימָן לְשָׁלוֹם, רַק מִבִּפְנִים הָיוּ מְזֻיָּנִים אִם יִצְטָרְכוּ בְּלִית בְּרֵרָה, וְעוֹד דָּבָר עָשָׂה יַעֲקֹב, חָצָה אֶת מַחֲנֵהוּ לִשְׁנַיִם, וְהִנִּיחַ מָרְחָק מִמַּחֲנֵה אֶחָד לְהַשֵּׁנִי מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד, וְעָשָׂה חֶשְׁבּוֹן וְאָמַר; [16]הִנֵּה רִבְקָה אִמִּי אָמְרָה; לָמָּה אֶשְׁכַּל גַּם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד, וּבָזֶה נִבְאָה שֶׁשְּׁנֵיהֶם יָמוּתוּ בְּיוֹם אֶחָד, [הָאֻמָּת שֶׁלְּבַסּוֹף לֹא מֵתוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם מַמָּשׁ, שֶׁהֲרֵי הָיָה יוֹתֵר מִשִּׁבְעִים יוֹם אַחֲרֵי פְּטִירָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, עַד שֶׁקָּבְרוּ אוֹתוֹ בִּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, וּכְשֶׁקָּבְרוּ אֶת יַעֲקֹב הִתִּיזוּ אֶת רֹאשׁוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְנָפַל לַמְּעָרָה, [17]וְהַטַּעַם לָזֶה שֶׁלֹּא נֶהֱרַג עֵשָׂו בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, כִּי הֲרֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת, וְעִקַּר הִסְתַּלְּקוּתוֹ מֵהָעוֹלָם הִנּוֹ בְּיוֹם קְבוּרָתוֹ, וְלָכֵן בְּאוֹתוֹ יוֹם נֶהֱרַג עֵשָׂו, אֲבָל יַעֲקֹב בְּחַיָּיו, לֹא הֶחֱזִיק אֶת עַצְמוֹ לְכָזֶה צַדִּיק, וְחָשַׁב שֶׁשְּׁנֵיהֶם יָמוּתוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם מַמָּשׁ] וְאִם כֵּן, עָשָׂה יַעֲקֹב

10. רש"י ל"ג ח', ותנחומא פרק ג
11. רבה עה ז'
12. זוהר חלק א דף קסז
13. רבה ע"ו ב'
14. זכרון שמואל, היינה, מאוסרובצה תלמיד המגיד מקוזניץ.
15. רבה קהלת ט' כ"ח
16. הרבי ר העשיל בחנוכת התורה.
17. חת"ס סוטה י"ג

חֻשְׁבּוֹן שֶׁאִם עֵשָׂו יַכֶּה אֶת הַמַּחֲנֶה הָרִאשׁוֹן, שֶׁבְּתוֹכוֹ הָיָה יַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב יָמוּת, הֲרֵי שֶׁגַּם עֵשָׂו יָמוּת בְּאוֹתוֹ יוֹם כִּנְבוּאָתָהּ שֶׁל רִבְקָה, וּמִמֵּילָא הַמַּחֲנֶה הַשֵּׁנִי, שֶׁהָיָה בְּמֶרְחָק שֶׁל יוֹם אֶחָד יִשָּׁאֵר לִפְלֵטָה.

◆ תְּפִלַּת יַעֲקֹב ◆

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמַד יַעֲקֹב בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּתַבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ "לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים" וְעוֹד כָּתַבְתָּ "וְשׁוֹר אוֹ שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד" אִם יָבוֹא רָשָׁע זֶה וְיַאֲבֵד בָּנַי וְאֶת אִמָּם כְּאַחַת, [18]סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁאַתָּה עָתִיד לִתֵּן בְּהַר סִינַי, מִי יִקְרָא בּוֹ? בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ הַצִּילֵנִי נָא מִיָּדוֹ שֶׁלֹּא יָבוֹא וְיַכֵּנִי אֵם עַל בָּנִים. [19]רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים לֹא כָּךְ אָמַרְתָּ לִי; שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ, וְהִלֹּא עֶשָׂו הָרָשָׁע בָּא לְהָרְגֵנִי וְאֵינוֹ מִתְיָרֵא מִמְּךָ, וַאֲנִי מִתְיָרֵא מִמֶּנּוּ, אָמְנָם עַל אַף שֶׁהִבְטַחְתָּ לִי [20]שֶׁתִּשְׁמֹר אוֹתִי, אַף אֲנִי מְפַחֵד שֶׁמָּא הִתְלַכְלַכְתִּי בַּעֲבֵרוֹת וְאֵין לִי זְכוּת לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, לָכֵן אֲנִי מְבַקֵּשׁ בְּתַחֲנוּנִים, הַצִּילֵנִי בִּזְכוּת אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא יָבוֹא לְהַכּוֹת אוֹתִי אֵם עַל בָּנִים, וּתְקַיֵּם הַבְטָחָתְךָ וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב.

◆ דּוּרוֹן ◆

דָּבָר הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁעָשָׂה יַעֲקֹב, זֶה הַדּוּרוֹן; יַעֲקֹב שָׁלַח אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת, וְגַם חֲמֵשׁ מֵאוֹת חֲמָשִׁים בְּהֵמוֹת, וְכָךְ חֶשְׁבּוֹנָם - מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים עִזִּים, מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים רְחֵלִים, שִׁשִּׁים גְּמַלִּים, חֲמִשִּׁים פָּרוֹת, וּשְׁלוֹשִׁים אֲתוֹנוֹת, וְכָל הַמִּנְחָה הַזֹּאת הָיָה בְּשׁוֹי [21]שֶׁל שָׁלֹשׁ אֶלֶף תְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים סְלָעִים, וְרָצָה יַעֲקֹב בְּכַוָּנָה לִשְׁלֹחַ לְעֵשָׂו סְכוּם זֶה, כְּדֵי לְהָסִיר אֶת הַקִּטְרוּג שֶׁל כִּבּוּד אָב, שֶׁהֲרֵי בְּכָל הַשָּׁנִים הַלָּלוּ רַק עֵשָׂו כִּבֵּד אֶת הוֹרָיו, וּבְכֵן עָשָׂה יַעֲקֹב חֶשְׁבּוֹן, שֶׁעַל אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁהָיָה בַּיְשִׁיבָה שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר אֵין עָלָיו קִטְרוּג, כֵּינָן שֶׁעָסַק בַּתּוֹרָה, וְהַשָּׁנִים שֶׁהָיָה אֵצֶל לָבָן שֶׁזֶּה עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה שֶׁבְּעֶצֶם הָיָה צָרִיךְ לְהִתְחַלֵּק עִם עֵשָׂו, שֶׁכָּל אֶחָד יְשַׁמֵּשׁ אֶת הַהוֹרִים אַחַד עֶשְׂרֵה שָׁנָה, הֲרֵי יוֹצֵא שֶׁעֵשָׂו שִׁמֵּשׁ אֶת הַהוֹרִים אַחַד עֶשְׂרֵה שָׁנָה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁצָּרִיךְ, וְאִם כָּךְ אֲשַׁלֵּם לוֹ אֶת שְׂכַר הַפְּעֻלָּה שֶׁל הַשָּׁנִים הַלָּלוּ, עֲבוּר כָּל יוֹם סֶלַע, וַעֲבוּר כָּל שָׁנָה שָׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים סְלָעִים, וּבָזֶה יָסִיר אֶת הַקִּטְרוּג שֶׁל כִּבּוּד אָב שֶׁהֲרֵי מְשַׁלֵּם עֲבוּר שְׂכַר הָעֲבוֹדָה.

◆ מִן הַבָּא בְּיָדוֹ ◆

הִצָּאן שֶׁהָיָה לְיַעֲקֹב, הָיָה מְגֻלְגֶּלֶת בָּהֶם [22]נְשָׁמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁנּוֹלְדוּ אַחַר כָּךְ בְּכָל יִשְׂרָאֵל, וּבְכֵן לָקַחַת מֵהַמִּקְנֶה וּלְהַעֲבִיר אוֹתוֹ לְעֵשָׂו, זֶה לֹא דָּבָר שֶׁל מָה בְּכָךְ, כִּי [23]הֲרֵי יִתָּכֵן שֶׁעֵשָׂו יַקְרִיב אוֹתָם לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְאָז הֵם אֲבוּדִים, וְלָכֵן לֹא רָצָה יַעֲקֹב לְשַׁלֵּחַ בְּהֵמָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נֶפֶשׁ מְגֻלְגֶּלֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה קִלְקוּל לְשׁוּם נֶפֶשׁ, וְאָכֵן ה' זִמֵּן לְיָדוֹ בְּהֵמוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם נֶפֶשׁ מְגֻלְגֶּלֶת, וְאֵיךְ?!

הִנֵּה [24]כְּשֶׁבָּא יַעֲקֹב לָקַחַת מֵהַצֹּאן הָיוּ הַבְּרִיאִים בּוֹרְחִים, וַיַּעֲקֹב לֹא רָצָה לְהַכְרִיחַ שׁוּם בְּהֵמָה מֵחֲשָׁשׁ הַנְּזָקָה לְעִיל, וְרַק הַבַּעֲלֵי מוּמִים בָּאוּ לְיָדוֹ, וְלָכֵן כָּל הַבְּהֵמוֹת שֶׁשָּׁלַח לוֹ [25]הָיוּ בַּעֲלֵי מוּמִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַקְרִיב מֵהֶם קָרְבָּן, אֲבָל לֹא הָיוּ הַמּוּמִים בְּגָלוּי, כִּי הֲרֵי בָּזֶה רַק יַכְעִיס אֶת עֵשָׂו, וּמָה עָשָׂה, נָתַן לוֹ אֶת הַבְּהֵמוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מוּם בַּסֵּתֶר, וּמִנַּיִן יָדַע אֵלּוּ הֵם? וּבְכֵן יֵשׁ [26]לַחְכְּמָה, שֶׁאָדָם יָכוֹל לָדַעַת בַּבְּהֵמָה וּבַחַיָּה אִם הִיא כְּשֵׁרָה, [27]צָרִיךְ לְהַעֲבִיר וּלְמַשְׁמֵשׁ הַיָּד עַל גַּב הַבְּהֵמָה אִם תַּשְׁפִּיל אֶת עַצְמָהּ לָאָרֶץ תַּחַת יָדוֹ, וַדַּאי כְּשֵׁרָה, וְסִימָן לָזֶה; לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה, וְאִם לֹא מַשְׁפִּילָה עַצְמָהּ אֶלָּא נִשְׁאֶרֶת

18. רבה ע"ה י"ג
19. פרקי דר"א ל"ו
20. ברכות ד.
21. אור תורה לר' מאיר יחיאל מאוסטרובצא - עז, תיש, ורחל - שוים כל אחד סלע, איל - שתי סלעים, גמל - חמישים סלעים, פר וחמור כל אחד - עשרים וחמש סלעים, ואם כן, החשבון כך עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים הרי ארבע מאות ועשרים, הרי ארבע מאות ועשרים סלעים, ואילים עשרים הרי ארבעים סלעים, ובס"ה ארבע מאות וששים סלעים, גמלים מיניקות ובניהם שלשים שוים אלף וחמש מאות סלעים, הרי אלף ותשע מאות וששים סלעים, פרות ארבעים ופרים עשרה אתונות עשרים ועירים עשרה הרי חמשים פרים ושלשים חמורים דהיינו שמונים פעמים מנה דהוא כ"ה סלעים, ועולה שני אלפים סלעים נמצא בס"ה שוי' של כל המנחה שלשה אלפים ותשעה מאות וששים סלעים מכוון ממש כשכר עבודה של י"א שנים שהי' מוטל על יעקב בכ"ב שנים, והוא פלא.
22. לא יאומן כי יסופר אבל הגיע לידינו "נעימת הרועים" אותה היה רגיל יעקב אבינו לשיר ולזמר כשרעה את צאנו בשדה כידוע כי גם הישמח משה, וגם האוהב ישראל, סיפרו כי הם היו חלק מהצאן של יעקב אבינו, והם אף זוכרים את ההכאות שיעקב אבינו הכה אותם, ויתירה מזאת האוהב ישראל גם ידע לשיר את נעימת הרועים של יעקב אבינו ונעימה זו עברה במסורה במשך הדורות עד כמעט לדורינו ממש, להוותי לא הצלחתי להתחקות אחר מי שעדיין מחזיק במסורה זו ומכיר את הנעימה כפי שהיא נשמעה בבית מדרשו של האוהב ישראל, אולם ראו זה חדש אשר מצאתי כי הרה"ק רבי ישראל מרוזין והרה"ק רבי אברהם דוד ווהרמן מבוטשטאש אף הם היו משוררים את נעימת הרועים של יעקב אבינו ונעימה זו שנשתמרה לדורות, ויתכן כי מדובר אכן באותה מנגינה, התווים נדפסו בסוף ספר דעת קדושים שנדפס בת"א שנת תשי"ט וסוף הספר בתולדות המחבר בעמוד צ' עיי"ש התווים, ועיין שם בסעיף 11 הובא שם סיפור מעניין בהקשר לכך; הרה"ק מבוטשאטש אחרי הזמירות לסעודה שלישית בשבת קודש ולפני שהתחיל בדברי תורה היה שר איזה שיר הידוע לבני משפחתו על פי קבלה ומסורה בלי מילים רק בדביקות רבה ובהתפשטות הגשמיות והיה נוהג להמשיך בניגון זה לפעמים אפילו למעלה מחצי שעה וכשגמר את הניגון היה מתחיל בדברי תורה אחד מחסידי בוטשאטש שהה לרגל מסחרו ברוסיה וכאשר הגיעו ימים הנוראים נסע להצדיק מרוזין ז"ל וביום הקדוש כאשר ישב הצדיק מרוזין ומתייחד עם בוראו פתאום שמע החסיד הזה איך שהצדיק מרוזין שר לעצמו את הניגון הנ"ל החסיד הנ"ל נתפעל ופליאה גדולה התפלא ויצא מכליו ורצה לדעת איך הגיע הניגון הזה מבוטשאטש עד רוזין ואיך זה שהרה"ק מרוזין ישיר אותו ביום הקדוש בדביקות ובנעימה קדושה, למחרת היום הרהיב החסיד עוז בנפשו ושאל את הצדיק מרוזין לפשר הדבר ואז עצם הרה"ק את עיניו ואמר נו א חידוש מיט דעם ניגון האט דאך יעקב אבינו געפאשעט די שעפעלעך מה אתה מתפלא הלוא עם הניגון הזה היה יעקב אבינו רועה את צאנו בשדה ואחרי זמן כשהחסיד חזר לבוטשאטש וסיפר להראב"ד ז"ל את דברי הרה"ק מריזין נשתנו פניו והתחיל לנענע בראשו ואמר נו א חידוש מהייסט ר' ישראל נשמת יעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמאה איזה פלא יש בדבר שמו ר' ישראל נשמת יעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמאה (קובץ עין חיים באבוב ט"ו עמוד שד"מ).
23. שבט מוסר פרק ל"ו אות י"ז
24. מדרש הגדול
25. בעל הטורים ל"ב טו
26. ספר חסידים - סימן תסח
27. דרכי משה יו"ד לה א'

בְּיָדוֹ, הֵיא לֹא תְּמִימָה, וְכָךְ בָּדַק יַעֲקֹב וְלָקַח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ, אֲלוּ שֶׁלֹּא הִתְכּוֹפְפוּ, וְנִשְׁאֲרוּ בְּיָדוֹ, אוֹתָם לָקַח לְעַשָּׂו. וְנָתַן בְּיַד עֲבָדָיו כָּל עֵדֶר לְבַד, וְהִנִּיחַ רֶוַח בֵּין כָּל עֵדֶר כִּמְלוֹא עַיִן, כְּדֵי שֶׁעֵשָׂו יַחֲשֹׁב, כָּל כָּךְ הַרְבֵּה בְּהֵמוֹת שָׁלַח לִי יַעֲקֹב, עוֹד וָעוֹד. וְצִוָּה אֶת הָרִאשׁוֹן [28]כְּשֶׁתִּפָּגֵשׁ עִם עֵשָׂו וְיִשְׁאַל אוֹתְךָ: לְמִי אַתָּה שַׁיָּךְ, וּלְהֵיכָן תֵּלֵךְ, וּלְמִי אַתָּה שׁוֹלֵחַ אֶת זֶה, עָנֶה לוֹ עַל רִאשׁוֹן, רִאשׁוֹן, אֲנִי שַׁיָּךְ לְעַבְדְּךָ יַעֲקֹב! וַאֲנִי בָּא לְהָבִיא אֵלֶיךָ אֶת הַמַּתָּנָה! וְגַם יַעֲקֹב אַחֲרַי! וְאִם יִשְׁאַל מַדּוּעַ יַעֲקֹב עַצְמוֹ לֹא בָּא לְקַבֵּל אֶת פָּנַי, עֲנֵה לוֹ, שֶׁמּוּקְדָּם רָצָה לִמְחֹק אֶת הָרֹגֶז, מֵאֲדוֹנִי עֵשָׂו, עַל יְדֵי הַמַּתָּנָה הַגְּדוֹלָה, וְאַחַר כָּךְ יִתְרָאֶה עִמְּךָ, וְכָךְ צִוָּה לְכָל הַשְּׁלִיחִים לְדַבֵּר עִם עֵשָׂו, וְצִוָּה אֶת הַשְּׁלִיחִים, עִבְרוּ עַכְשָׁו לְפָנַי, וַאֲנִי אֶבֹא אַחֲרֵיכֶם בַּבֹּקֶר. וְיַעֲקֹב לָן בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּמַחֲנֶה, עִם עֲבָדָיו וְהָרוֹעִים, וְלֹא בְּאָהֳלוֹ, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא מוּכָן עַל כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת אִם יִצְטָרְכוּ, אִם יָבוֹא עֵשָׂו לְהַלָּחֵם אִתּוֹ בַּלַּיְלָה.

• מַלְכֵי תַּרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יָשִׁיבוּ •

אָמְנָם גַּם הַבְּהֵמוֹת הַלָּלוּ כְּשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן [29]בְּעֵת שֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְשַׁלֵּחַ אוֹתָם לְעֵשָׂו, הַבְּהֵמוֹת לֹא רָצוּ לָלֶכֶת וְלָצֵאת מֵחֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, לַעֲבֹר לְחֵלֶק עֵשָׂו וְהִצְרִיךְ יַעֲקֹב לָקַחַת אוֹתָם בְּיָדָיו, לְמָסְרָם שֶׁיֵּלְכוּ אֵלָיו, וְהִבְטִיחָם שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם עַל יָדָם, [30]כֵּיוָן שֶׁהַמִּנְחָה הַזֹּאת שֶׁהוּא שָׁלַח כָּעֵת לְעֵשָׂו אֵינָהּ מַתָּנָה מֻרְצוֹן הַלֵּב אֶלָּא מֻחֲמֶת אֹנֶס נְפָשׁוֹת, שֶׁמְּפַחֵד שֶׁלֹּא יַהַרְגֶנּוּ, וְלָכֵן יִצְטָרֵךְ עֵשָׂו לְהַחֲזִיר אֶת כָּל הַמִּנְחָה שֶׁקִּבֵּל, וְזֶה יִהְיֶה כְּשֶׁמָּשִׁיחַ יַגִּיעַ, אֲבָל לֹא יַחֲזִיר רַק כְּמוֹ שֶׁשָּׁלַח לוֹ יַעֲקֹב, אֶלָּא גַּם כָּל הַוְּלָדוֹת וּוְלָדֵי וְלָדוֹת שֶׁנּוֹלְדוּ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת בַּזְּמַן הַהוּא, וְזֶה יִהְיֶה קִדּוּשׁ ה' גָּדוֹל, וּבָזֶה נִתְרַצּוּ הַבְּהֵמוֹת לָלֶכֶת לְעֵשָׂו.

• וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא •

יַעֲקֹב לָן שָׁם, אֲבָל [31]לֵינָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא הָיְתָה עַל יְדֵי שְׁנָה, הֲרֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה שֶׁהָיָה בְּבֵית לָבָן, נָדְדָה שְׁנָתוֹ, וְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁהָיָה בְּבֵית עֵבֶר לֹא שָׁכַב לִישׁוֹן, וְכָעֵת יִישַׁן? הֲרֵי כָּעֵת הוּא מַמָּשׁ שְׁעַת סַכָּנָה, וְאֵיךְ יִשְׁכַּב לִישׁוֹן, אֶלָּא יַעֲקֹב הִתְפַּלֵּל עַרְבִית, וְנִכְנַס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלָן בְּעֻמְקָהּ שֶׁל הֲלָכָה.

• וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנָּחַל •

כְּשֶׁרָצָה לַעֲבֹר אֶת הַנַּחַל [32]נִבְקַע לוֹ הַנַּחַל וְעָבַר בַּיַּבָּשָׁה, אֲמָנָם הָאֱמָהוֹת לֹא פָּחֲדוּ וְיָכְלוּ לַעֲבֹר לְבַד, אֲבָל [33]הַיְלָדִים פָּחֲדוּ לַעֲבֹר, וְהָיָה יַעֲקֹב צָרִיךְ לְהַעֲבִיר אוֹתָם, וְגַם אֶת כָּל צֹאנוֹ וּרְכוּשׁוֹ, וְהִנֵּה [34]פִּתְאוֹם נִדְמֶה לוֹ לְיַעֲקֹב, דְּמוּת רוֹעֶה עִם צֹאן וּגְמַלִּים כְּמוֹהוּ, [שֶׁזֶּה הָיָה מַלְאָךְ, הַשַּׂר שֶׁל עֵשָׂו], וּשְׁנֵיהֶם עוֹמְדִים לִפְנֵי הַנַּחַל עִם כָּל הַמְּקֻנֶה, אָמַר לוֹ הָרוֹעֶה לְיַעֲקֹב הֲרֵי קָשֶׁה לְהַעֲבִיר אֶת הַנַּחַל, בֹּא נַעֲבִיר בְּיַחַד, קֹדֶם אֶעֱזֹר לְךָ לְהַעֲבִיר אֶת שֶׁלְּךָ, וְאַחַר כָּךְ תַּעֲזֹר לִי לְהַעֲבִיר אֶת שֶׁלִּי, וְאָמְנָם יַעֲקֹב לֹא הָיָה צָרִיךְ עֶזְרָה, אַךְ כֵּיוָן שֶׁהָיָה נִרְאֶה לוֹ כְּלִסְטִים, לֹא רָצָה לְחַרְחֵר רִיב, וְהִסְכִּים, וְהִנֵּה מַתְחִילִים לְהַעֲבִיר אֶת הַצֹּאן שֶׁל יַעֲקֹב, וּמֵיָּד הֶעֱבִיר הַמַּלְאָךְ אֶת שֶׁל יַעֲקֹב כְּהֶרֶף עַיִן, וְאַחַר כָּךְ יַעֲקֹב מַתְחִיל לְהַעֲבִיר עִמּוֹ אֶת צֹאנוֹ, וְחוֹזֵר וְלוֹקֵחַ עוֹד וּמַעֲבִיר, וְהָרוֹעֶה אָמַר לוֹ, נַחְזֹר וְנִרְאֶה שֶׁלֹּא שָׁכַחְנוּ כְּלוּם, וְחוֹזֵר וְרוֹאֶה עוֹד צֹאן שֶׁלֹּא רָאָה קֹדֶם, וְכָךְ בְּמֶשֶׁךְ הַלַּיְלָה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, הֵבִין יַעֲקֹב שֶׁהָעִנְיָן לֹא חָלָק, הַצֹּאן לֹא נִגְמַר, תָּפַס יַעֲקֹב בֶּגֶד וְכָרַךְ עַל צַוָּארוֹ שֶׁל הָרוֹעֶה, וְאָמַר לוֹ; אַתָּה מְכַשֵּׁף! חָשַׁב הַמַּלְאָךְ, מָה הוּא מְדַבֵּר וּמִתְנַהֵג אֵלַי בְּצוּרָה כָּזֹאת, אֲנִי יָרֵאָה לוֹ עִם מִי יֵשׁ לוֹ עֵסֶק, מָה עָשָׂה הַמַּלְאָךְ; הִנִּיחַ אֶצְבָּעוֹ בָּאָרֶץ, הִתְחִילָה הָאָרֶץ תּוֹסֶסֶת אֵשׁ, אָמַר לוֹ יַעֲקֹב; אַתָּה רוֹצֶה לְהַפְחִיד אוֹתִי עִם אֶצְבַּע אֵשׁ, אֲנִי כְּלִי אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ.

• וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ •

הַמַּלְאָךְ הִתְאַבֵּק עִם יַעֲקֹב, כְּדֶרֶךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְעַצְּמִים וּמִתְחַזְּקִים לְהַפִּיל אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ שֶׁמִּחַבְּקוֹ וּמַחֲזִיקוֹ בִּזְרוֹעוֹתָיו, וּמַעֲלִים עָפָר בְּרַגְלֵיהֶם עַל יְדֵי נִעְנוּעָם, וְאָמְנָם הָיָה זֶה [35]מִלְחָמָה מַמָּשׁ, וּבִגְבוּרָה, אַךְ לֹא הָיָה כָּאן מִלְחָמָה גַּשְׁמִית בִּלְבַד, אֶלָּא שֶׁהַמַּלְאָךְ נִסָּה לְחַפֵּשׂ לוֹ עֵבֵרָה שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו וּלְהָרַע לוֹ, וְרָצָה לְהָרְגוֹ, אֲבָל חִפֵּשׂ עֲבֵרָה, וְחִפֵּשׂ וְחִפֵּשׂ וְלֹא מָצָא, וְכֵיוָן [36]שֶׁרָאָה שֶׁאֵין לוֹ שְׁלִיטָה עַל יַעֲקֹב, וְעַל כָּל הַדּוֹרוֹת הָעֲתִידִים כְּלוֹמַר עַל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עַצְמָם, הֶחֱלִיט, לְהַזִּיק אֶת תּוֹמְכֵי הַתּוֹרָה, עַל יְדֵי שֶׁנִּגַּע בְּכַף הַיָּרֵךְ שֶׁל יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה, שֶׁזֶּה מַחֲזִיק אֶת הָאָדָם, וְאָכֵן הַיֵּצֶר הָרַע מִשְׁתַּדֵּל בְּכָל הַדּוֹרוֹת לְהַפְרִיעַ מִלְּתַמֹּךְ בִּידֵי עֲמֵלֵי תּוֹרָה בְּאֵיזֶה אֹפֶן שֶׁהוּא, שֶׁלּוֹקְחִים מֵהֶם אֶת כַּסְפָּם עַל יְדֵי מִסִּים אוֹ שֶׁמְּטַמְטְמִים אֶת לֵב הַמַּחֲזִיקִים,, בְּאֹפֶן שֶׁקּוֹל שַׁוְעַת הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ לֹא יִגִּיעַ לְאָזְנָם, וְהַיֵּצֶר הָרַע חוֹשֵׁב שֶׁמִּכָּיוָן שֶׁעָלְתָה בְּיָדוֹ לִשְׁבֹּר לַחְמָם שֶׁל הַלּוֹמְדִים כְּבָר יְזַנִּיחוּ אֶת לִמּוּדָם וְיַעַזְבוּ אֶת הַיְשִׁיבוֹת, אֲבָל הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת כִּי אַף שֶׁהַמַּלְאָךְ הִצְלִיחַ וַתִּקַּע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, הַמִּלְחָמָה עֲדַיִן נִטּוּשָׁה בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ, לְבַסּוֹף יַעֲקֹב יִהְיֶה הַמְּנַצֵּחַ.

• עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה •

מִמַּעֲשֶׂה זֶה וָאֵילָךְ [37]אָסְרוּ בְּנֵי יַעֲקֹב עַל עַצְמָם אֶת אֲכִילַת גִּיד הַנָּשֶׁה לְלֹא שְׁנִצְטַוּוּ עַל כָּךְ, כַּנֶּאֱמָר; עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כִּי בְּנֵי יַעֲקֹב הֶאֱשִׁימוּ אֶת עַצְמָם בְּמָה שֶׁאֵרַע לְיַעֲקֹב, שֶׁבִּגְלַל

28. צאינה וראינה
29. סידורו של שבת דרוש ח' פ"א
30. מדבר קדמות מערת י' אות כ"א בשם מהר"ש פרימו
31. אור החמה
32. בעל הטורים ל"ב כ"ד
33. ביאורי מהרא"י (תרומת הדשן)
34. שיר השירים רבה ג' ג' בפסוק כתמרות עשן, ובפי' עץ יוסף
35. קריאת ספר
36. חפץ חיים על התורה ע"פ הזוהר
37. ספר חסידים סימן רל"א

שֶׁהֲנִיחוּהוּ לְבַדּוֹ לְלֹא עֵזֶר וְסִיּוּעַ פָּגַע בּוֹ הַמַּלְאָךְ בְּכַף יֶרְכּוֹ, כִּי אִלּוּ הָיוּ בָּנָיו מַלְוִים אוֹתוֹ וּמְסַיְּעִים לוֹ, הָיָה נִמְנָע הַדָּבָר, לָכֵן נָדְרוּ נֶדֶר וְאָסְרוּ עַל עַצְמָם אֶת אֲכִילַת גִּיד הַנָּשֶׁה, וּכְשֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל נִקְבַּע אִסּוּר זֶה לְדוֹרוֹת.

• וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ •

וַיַּרְא, פִּתְאוֹם הַמַּלְאָךְ רָאָה אֶת הַשְּׁכִינָה עַל גַּבֵּי יַעֲקֹב וְנִבְהַל, אָמְרוּ[38] חָז"ל מָשָׁל לְאֶחָד שֶׁהָיָה עוֹמֵד וּמִתְגּוֹשֵׁשׁ עִם בְּנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, הִגְבִּיהַּ עֵינָיו וְרָאָה אֶת אָבִיו הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד עַל גַּבָּיו, מִיָּד הִשְׁלִיךְ עַצְמוֹ אַרְצָה אֶל תּוֹךְ הֶרֶפֶשׁ, כָּךְ כְּשֶׁרָאָה הַמַּלְאָךְ אֶת הַשְּׁכִינָה עַל גַּבֵּי יַעֲקֹב, הֵבִין שֶׁלֹּא יוּכַל לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ, וּמִיָּד נִכְנַע לְיַעֲקֹב.

• [39] בָּכָה וַיִּתְחַנֶּן לוֹ בֵּית אֵל יִמְצָאֶנּוּ וְשָׁם יְדַבֵּר עִמָּנוּ •

בְּקֵשׁ הַמַּלְאָךְ רְשׁוּת מִיַּעֲקֹב וּבָכָה וְאָמַר; [40]תֵּן לִי לָלֶכֶת, הִגִּיעַ זְמַן קִלּוּסִי לְקַלֵּס לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָמַר לוֹ יַעֲקֹב; יְקַלְסוּ חֲבֵרֶיךָ, וְאַתָּה תְּקַלֵּס מָחָר, אָמַר לוֹ הַמַּלְאָךְ; אֵינִי יָכוֹל, לָמָּחָר אֲנִי בָּא לְקַלֵּס וְהֵם אוֹמְרִים לִי כְּמוֹ שֶׁלֹּא קִלַּסְתָּ אֶתְמוֹל כָּךְ אֵינְךָ מְקַלֵּס הַיּוֹם, אָמַר יַעֲקֹב; תַּפְסִיק לְדַבֵּר, לֹא אֲשַׁלְּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי, הִסְבִּיר יַעֲקֹב וְאָמַר; אוֹתָן הַמַּלְאָכִים שֶׁבָּאוּ אֵצֶל אַבְרָהָם, לֹא הָלְכוּ מִמֶּנּוּ אֶלָּא בִּבְרָכָה, כְּמוֹ כֵן אַתָּה תִּבָּרֵךְ אוֹתִי, עָנָה הַמַּלְאָךְ; אוֹתָן הַמַּלְאָכִים נִשְׁתַּהֲלְחוּ מֵהַשָּׁמַיִם עַל מְנַת כָּךְ, כְּדֵי לְבָרְכוֹ, אֲבָל אֲנִי לֹא נִשְׁלַחְתִּי לְכָךְ, אָמַר לוֹ יַעֲקֹב תַּפְסִיק לְדַבֵּר, לֹא אֲשַׁלְּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי, שׁוּב הִתְחַנֵּן הַמַּלְאָךְ, אֵיךְ אֲבָרֵךְ אוֹתָךְ וַאֲגַלֶּה לְךָ עֲתִידוֹת, הֲרֵי הַמַּלְאָכִים שֶׁבָּאוּ אֵצֶל אַבְרָהָם, נֶעֱנְשׁוּ עַל שֶׁגִּלּוּ לְלוֹט שֶׁהֵם הוֹלְכִים לַהֲפֹךְ אֶת סְדוֹם, וְלֹא הָיָה לָהֶם רְשׁוּת לְגַלּוֹת אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה אֶלָּא לְאַבְרָהָם, וְהָיוּ צְרִיכִים לוֹמַר לְלוֹט רַק שֶׁהֵם בָּאִים לְהַצִּיל אוֹתוֹ מֵאַנְשֵׁי סְדוֹם, וְכֵיוָן שֶׁהֵם גִּלּוּ סוֹדוֹת מֵהַשָּׁמַיִם, נֶעֱנְשׁוּ, וְנִדְחוּ מִפְּחִיצָתָם מֵאָה שְׁלוֹשִׁים וּשְׁמוֹנָה שָׁנָה, וְלֹא יָכְלוּ לַחֲזֹר לְמְקוֹמָם בָּרָקִיעַ, עַד שֶׁעָלוּ חֲזָרָה בַּסֻּלָּם שֶׁרָאִיתָ בַּחֲלוֹם, וְאֵיךְ אֲנִי אֲגַלֶּה סוֹדוֹת מֵהַשָּׁמַיִם, אָמַר יַעֲקֹב; תַּפְסִיק לְדַבֵּר, לֹא אֲשַׁלְּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי, בַּסּוֹף הֶחֱלִיט הַמַּלְאָךְ וְאָמַר; אֲנִי אֲגַלֶּה לוֹ לְיַעֲקֹב, וְאִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׂאַל אוֹתִי לָמָּה גִּלִּיתָ לוֹ, אֲנִי אוֹמֵר לוֹ; רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם כְּשֶׁצַּדִּיק גּוֹזֵר אַתָּה מְקַיֵּם, וְאַתָּה לֹא מְבַטֵּל גְּזֵרָתָם, וְאֵיךְ אֲנִי הָיִיתִי יָכוֹל לְבַטֵּל גְּזֵרָתָם, וּבְעַל כָּרְחוֹ אָמַר לוֹ הַמַּלְאָךְ; עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַגָּלוֹת עָלֶיךָ בְּבֵית אֵל וּלְהַחֲלִיף אֶת שִׁמְךָ וַאֲנִי עוֹמֵד שָׁם, וְהוֹדָה לוֹ מִיָּד שֶׁהַבְּרָכוֹת שַׁיָּכוֹת לְיַעֲקֹב.

• וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ •

אוֹתָן שְׁתֵּי שָׁעוֹת[41] שֶׁהִשְׁקִיעַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַמָּה בְּצֵאתוֹ מִבֵּית אָבִיו, הֶחֱזִירָן לוֹ כָּעֵת בַּחֲזִירָתוֹ לְבֵית אָבִיו לְרַפְּאוֹת אוֹתוֹ מִצַּלְעָתוֹ שֶׁהִזִּיק לוֹ הַמַּלְאָךְ, וְכָעֵת כְּשֶׁנִּתְרַפֵּא הִרְגִּישׁ שֶׁהָיָה צוֹלֵעַ, אֲבָל עַד עַכְשָׁו לֹא הִרְגִּישׁ כָּל כָּךְ, [42]וְזֶה רָמַז לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּסְבְּלוּ בַּגָּלוּת כַּמָּה וְכַמָּה צָרוֹת, וְכַאֲשֶׁר יֵצְאוּ מֵהַגָּלוּת וְיִזָּרַח לָהֶם הַשֶּׁמֶשׁ, יִסְתַּכְּלוּ וְיָבִינוּ אֶת גֹּדֶל הַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עֲלֵיהֶם, וְיִתְמְהוּ עַל עַצְמָם אֵיךְ סָבְלוּ כָּל כָּךְ.

• וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו •

יַעֲקֹב הֵרִים אֶת עֵינָיו וְרָאָה וְהִנֵּה עֵשָׂו בָּא, וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אֲנָשִׁים גִּבּוֹרִים כְּמוֹ שֶׁהַמַּלְאָכִים כְּבָר אָמְרוּ לוֹ שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לְהַלָּחֵם נֶגֶד אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ, וְכָעֵת יַעֲקֹב צָרִיךְ לְתַכְנֵן אֶת הַפְּגִישָׁה הַגּוֹרָלִית, אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה יִהְיֶה, אַךְ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הִשְׁתַּדְּלוּת, וּבְכֵן [43]חָז"ל אָמְרוּ עַל הַפְּגִישָׁה הַזֹּאת אֶת הַפָּסוּק; טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב, וּמָה הָיְתָה חָכְמָתוֹ, זִיְּנָם בִּכְלֵי זַיִן מִבִּפְנִים, וּבְגָדִים לְבָנִים מִבַּחוּץ, כִּי יַעֲקֹב הֶעֱדִיף לֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹחַ, רַק בְּהַכְנָעָה וְזוֹ הָיְתָה חָכְמָתוֹ, כִּי יָדַע יַעֲקֹב שֶׁעוֹד יַגִּיעַ הַזְּמַן בְּאַחֲרִית הַיָּמִים שֶׁיִּתְקַיֵּם בִּרְכַּת אָבִיו שֶׁבֵּרְכוֹ יַעֲבְדוּךָ עַמִּים וְגוֹ' הֱוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ, אֶלָּא שֶׁכָּעֵת עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן, וּבְחָכְמָתוֹ הֵבִין שֶׁאִם לֹא יִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה וְיַשְׁפִּיל עַצְמוֹ כָּעֵת לִפְנֵי עֵשָׂו, בָּזֶה יִזְכֶּה שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בּוֹ הַבְּרָכוֹת, וְאִלּוּ הָיָה עֵשָׂו מֵבִין אֶת הַתַּחְבּוּלָה שֶׁיַּעֲקֹב עוֹשֶׂה לוֹ כָּעֵת, הָיָה מַעֲדִיף לְהָרֹג אֶת עַצְמוֹ וְלֹא לְהַגִּיעַ לָזֶה, וּבְכָל זֹאת חָשַׁשׁ יַעֲקֹב מָה לַעֲשׂוֹת אִם חָלִילָה יִצְטָרֵךְ לְהִלָּחֵם, וְאִם כָּךְ הֲרֵי הָרִאשׁוֹנִים שֶׁנִּפְגָּשִׁים עִם עֵשָׂו הֵם בְּמַצָּב הֵכִי מְסֻכָּן, אָז אֶת מִי יָשִׂים רִאשׁוֹן, הֲרֵי אֵין דּוֹחִים נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ.

מָה [44]עָשָׂה יַעֲקֹב, סִדֵּר אֶת בָּנָיו לָתֵת אֶת הַקְּדִימָה לְהַפְגִּישׁ עִם עֵשָׂו אֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְכוּת יוֹתֵר לְהִנָּצֵל, וְכֵיוָן שֶׁפָּתוּב וְהָאֲלֻקִים יְבַקֵּשׁ אֶת נִרְדָּף יֵשׁ לְהַקְדִּים בְּרֹאשׁ הַמִּשְׁלַחַת אֶת הַנִּרְדָּפִים, וּכְפִי שֶׁאָמְרוּ חָז"ל שֶׁאֻפְּלוּ אִם חָלִילָה צַדִּיק רוֹדֵף וְרָשָׁע נִרְדָּף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְבַקֵּשׁ עֶלְבּוֹן הַנִּרְדָּף לְהַצִּילוֹ מִן הָרוֹדֵף אוֹתוֹ, וְהִנֵּה הַשִּׁפָּחוֹת בִּלְהָה וְזִלְפָּה וּבְנֵיהֶם הָיוּ נִכְנָעִים וְהִרְגִּישׁוּ נִרְדָּפִין מֵאֵת אֲחֵיהֶם בְּנֵי הַגְּבִירוֹת, שֶׁהֶחְשִׁיבוּ אוֹתָם פָּחוֹת חֲשׁוּבִים כֵּיוָן שֶׁהֵם בְּנֵי הַשִּׁפָּחוֹת, וְלָכֵן הָיוּ נִכְנָעִים מְאֹד וּשְׁבוּרֵי לֵב וְיָדַע יַעֲקֹב, שֶׁעֵשָׂו לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת לָהֶם רַע כִּי ה' יְבַקֵּשׁ אֶת הַנִּרְדָּף וְלָכֵן שָׂם אוֹתָם רִאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ שָׂם אֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ אַחֲרוֹנִים הַגַּם שֶׁהָיוּ בְּנֵי גְּבִירָה, אֲבָל לֹא הָיוּ כְּמוֹ רָחֵל וְיוֹסֵף שֶׁהָיוּ אֲהוּבִים בְּיוֹתֵר אֵצֶל יַעֲקֹב וְלָכֵן הָיוּ גַּם כֵּן מְעַט שְׁבוּרֵי לֵב וְנִכְנָעִים, לָכֵן הֶעֱמִיד אוֹתָם לִפְנֵי רָחֵל וְיוֹסֵף, וְאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן חָבִיב, מִי שֶׁהָיָה יוֹתֵר חָבִיב הִנִּיחוֹ בָּאַחֲרוֹנָה.

יַעֲקֹב הָלַךְ לִפְנֵי כֻּלָּם וְהָיָה מִתְפַּלֵּל וּמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִלִּפְנֵי ה', וְהִנֵּה הוּא רוֹאֶה הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה עוֹבֶרֶת לִפְנֵיהֶם, אָז הִשְׁתַּחֲוָה לָאָרֶץ שֶׁבַע פְּעָמִים עַד שֶׁהִגִּיעַ אֵצֶל עֵשָׂו, וְעֵשָׂו לֹא הֵבִין וְחָשַׁב שֶׁיַּעֲקֹב מִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, וְכֵיוָן שֶׁרָאָה עֵשָׂו אֵיךְ

38. רבה ע"ז ב'
39. הושע י"ב
40. רבה ע"ח ב'
41. רבה ס"ח י'
42. זהר ק"ע ע"ב
43. קהלת רבה ט' כה, וזהר בפרשה.
44. דברי יחזקאל

שֶׁיַּעֲקֹב מִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, [45]אָמַר לְעַצְמוֹ; הִנֵּה יַעֲקֹב שָׁלַח לוֹמַר לִי שֶׁהִתְגּוֹרַר עִם הַמְכַשֵּׁף לָבָן הָאֲרַמִּי עֶשְׂרִים שָׁנָה, וּבְכָל זֹאת לָבָן לֹא הִתְגַּבֵּר עָלָיו, כְּאִלּוּ יַעֲקֹב הוּא מְכַשֵּׁף יוֹתֵר גָּדוֹל, וְכָעֵת אֲנִי רוֹאֶה אֵיךְ הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה לִי, וְאִם בֶּאֱמֶת הָיָה לוֹ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה כֹּחַ נֶגְדִּי, לֹא הָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה לִי, וּבָזֶה הִתְחִיל לְהִתְגָּאוֹת, וּבְכָל זֹאת לֹא הָרַג אוֹתוֹ כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַע לְפָנָיו, כְּשֶׁהִתְקָרֵב עֵשָׂו רָץ לִקְרַאת יַעֲקֹב חִבֵּק אוֹתוֹ וְנָפַל עַל צַוָּארוֹ אַךְ לֹא מָמָשׁ מֵרֹב אַהֲבָה, אֶלָּא נָשָׁה לִנְשׁוֹךְ אוֹתוֹ, [46]כִּי עֵשָׂו הָרָשָׁע תִּכְנֵן שֶׁבַּפְּגִישָׁה עִם יַעֲקֹב יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּאַח אוֹהֵב, וְלֹא יַהֲרֹגְנּוּ בְּקֶשֶׁת אוֹ בְּחִצִּים אֶלָּא אָמַר עֵשָׂו בְּפִי וּבְשִׁנַּי אֲנִי הוֹרְגוֹ, וּמוֹצִץ אֶת דָּמוֹ, אֶלָּא שֶׁכָּאן קָרָה נֵס, וְשִׁנָּיו נֶחְלְשׁוּ וְנַעֲשׂוּ כְּשַׁעֲוָה, וְצַוָּארוֹ שֶׁל יַעֲקֹב עָשָׂה לוֹ כְּשַׁיִשׁ, וְהָיָה כּוֹעֵס וְחוֹרֵק בְּשִׁנָּיו, וּמִכְּאֵב שִׁנָּיו שֶׁהִתְנַדְּדוּ הִתְחִיל לִבְכּוֹת, וְגַם יַעֲקֹב בָּכָה וְהִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא יִנְשֹׁךְ אוֹתוֹ.

• וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׁים •

עֵשָׂו הֵרִים אֶת עֵינָיו וְרָאָה אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים, וְשָׁאַל מִי אֵלֶּה לָךְ? יַעֲקֹב שָׁמַע טוֹב אֶת הַשְּׁאֵלָה, הִנֵּה הוּא כְּבָר מִסְתַּכֵּל עַל נָשָׁיו, אַךְ יַעֲקֹב לֹא מִתְיַחֵס וְעוֹנֶה לוֹ רַק עַל הַיְלָדִים, וְאוֹמֵר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹקִים אֶת עַבְדֶּךָ.

וַתִּגַּשְׁנָ הַשְּׁפָחוֹת וְיַלְדֵיהֶן וַיִּשְׁתַּחֲווּ, וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאָה וְיַלָדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחֲווּ, וְיוֹסֵף שֶׁלֹּא כִּשְׁאַר הַשְּׁבָטִים הִקְדִּים לַעֲמֹד לִפְנֵי אִמּוֹ, כִּי אָמַר יוֹסֵף; הָרָשָׁע הַזֶּה עֵינוֹ רָעָה הִיא, שֶׁמָּא יִתְּלֶה אֶת עֵינָיו וּמַבִּיט בְּאִמִּי, לָכֵן הִגְבִּיהַּ קוֹמָתוֹ וְכִסָּה אוֹתָהּ.

אָמַר עֵשָׂו מָה זֶּה כָּל הַמַּחֲנֶה אֲשֶׁר פָּגַשְׁתִּי בַּדֶּרֶךְ, אָמַר יַעֲקֹב זֶה שָׁלַחְתִּי לְךָ מַתָּנָה כְּדֵי לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי, סֵרֵב עֵשָׂו וְאָמַר יֶשׁ לִי רָב, אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לָךְ, וַיַּעֲקֹב הִפְצִיר בּוֹ לְקַבֵּל אֶת הַמִּנְחָה, וְאָכֵן קִבֵּלוֹ. אַךְ [47]לֶעָתִיד לָבֹא כְּשֶׁיַּעֲמֹד מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ עֲתִידִין אֻמּוֹת הָעוֹלָם לְהַחֲזִיר אֶת כָּל הַדּוֹרוֹן וְהַמִּנְחָה שֶׁנָּתַן יַעֲקֹב לְעֵשָׂו, אֲבָל לֹא רַק אֶת הַמִּנְחוֹת הַזֹּאת שֶׁקִּבֵּל עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים וְגוֹ' אֶלָּא כְּמוֹ הָאֲבָדָה שֶׁהֶחְזִיר רַבִּי חַנִינָא בֶּן דּוֹסָא כְּשֶׁאִשְׁתּוֹ מָצְאָה תַּרְנְגוֹלִים וְהָרְבּוּ בֵּיצִים וְתַרְנְגוֹלִים וּמְכָרָן וְקָנָה בִּדְמֵיהֶן עִזִּים וּכְשֶׁבָּא אוֹתוֹ אָדָם שֶׁגִּנַּבֵד לוֹ הֶחֱזִיר לוֹ רַבִּי חַנִינָא אֶת כָּל הָעִזִּים, כָּךְ עֲתִידִים הֵם לְהַחֲזִיר אֶת הַמִּנְחָה הֵן וּוַלְדוֹתֵיהֶן, וּוַלְדוֹת וַלְדוֹתֵיהֶן עַד סוֹף כָּל הָעוֹלָם, אֶת הַכֹּל יָבִיאוּ לְמָשִׁיחַ כַּכָּתוּב מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יָשִׁיבוּ.

• וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם - וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר •

כַּאֲשֶׁר נִצַּל יַעֲקֹב מֵעֵשָׂו וּמִלָּבָן, וְהִגִּיעַ שָׁלֵם לָעִיר שְׁכֶם, שָׁלֵם בְּגוּפוֹ שֶׁנִּתְרַפֵּא מִצַּלַעְתּוֹ, שָׁלֵם בְּמָמוֹנוֹ שֶׁלֹּא חָסַר כְּלוּם מִכָּל אוֹתוֹ דּוֹרוֹן. שָׁלֵם בְּתוֹרָתוֹ שֶׁלֹּא שָׁכַח תַּלְמוּדוֹ בְּבֵית לָבָן, רָצָה לְתַקֵּן אֵיזֶה דָּבָר, וּמִיָּד בְּבוֹאוֹ לִשְׁכֶם תִּקֵּן לָהֶם תְּחוּמִין, [48]כִּי עֲשִׁירֵי הָעִיר הַהוּא הָיוּ שׁוֹבְתִים מִמְּלָאכָה, וְעָבְרוּ בָּזֶה אִסּוּר שֶׁהֲרֵי נִצְטַוּוּ הַגּוֹיִים; יוֹם וָלַיְלָה לֹא יִשְׁבֹּתוּ, וְכָל בֵּן נֹחַ שֶׁשּׁוֹבֶת חַיָּב מִיתָה, וְתִקֵּן לָהֶם גְּבוּלֵי תְּחוּמֵי שַׁבָּת שֶׁבְּכָל יוֹם יַעַבְרוּ גְּבוּל הַהוּא, וְיִהְיֶה נֶחְשָׁב לָהֶם מְלָאכָה, וְכֵן מַטְבֵּעַ תִּקֵּן לָהֶם, שֶׁעַד אָז לֹא הָיָה לָהֶם מַטְבֵּעַ אֶלָּא הָיוּ עוֹשִׂים הַחְלָפוֹת, זֶה נוֹתֵן לְזֶה דְּגָנוֹ וְזֶה תְּרוּשׁוֹ וְזֶה יְצָהָרוֹ, וְתִקֵּן לָהֶם לְקָנוֹת בְּמַטְבֵּעַ כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי הַקְּנָיָן הַזֶּה בְּמַטְבֵּעַ נֶחְשָׁב שֶׁאֵינָם שׁוֹבְתִים, כִּי זֶה דָּבָר הָאָסוּר בְּשַׁבָּת כַּמְּפֹרָשׁ בְּדִבְרֵי הַנְּבִיאִים.

45. תרגום יונתן, רבה ע"ח ט-י
46. ילקוט רמז קל"ג
47. פרשת דרכים דרוש כ"ו בשם מהר"ש פרימו
48. חת"ס בהפטרה לפ' ראה, סנהדרין נ"ח:

ניתן להשיג בטל': 053-314-1925
ובמייל: wa052052@gmailc om
עיצוב ועימוד: בהירות
b65271000@gmailcom